
En helseutdanning for fremtiden

REPORTASJE

CAROLINE ULVIN JOHANSSON

caroline.ulvin.johansson@tidsskriftet.no

Tidsskriftet

Hva betyr bærekraft for fremtidens helseprofesjoner? Medisinstudent Ritika Sharma og resten av gjengen i bærekraftsenteret SHE vil ha studentene på banen.

Ritika Sharma har vært tilknyttet SHE siden 2021. Hun mener helsestudentene selv har et viktig ansvar i å være pådrivere for at utdanningene endres i en bærekraftig retning.

Foto: Christian Tunge

– Det meste er på plass og det er ti minutter til vi starter konferansen. Vi gleder oss!

Sjetteårs medisinstudent Ritika Sharma henger begeistret opp en plakatt på en hvit, tjukkt søyle.

Overskriften? «Helse og Bærekraft». Deretter står det: «Hva kan vi som fremtidens helsearbeidere gjøre for å kunne bli mer rustet til å håndtere fremtidens helseutfordringer?»

Kanskje er ikke dette det mest forlokkende temaet etter årevis med snakk om klimautslipp og CO₂-kvoter. Men det er nettopp her Sharma og de andre medisinstudentene bak konferansen ønsker å skape endring. Og engasjement.

– Da jeg sjekket påmeldingsskjemaet på morgenen i dag, var det 73 påmeldte!

Den summende lyden av stemmer kryper høyt opp under taket i den ærverdige salen i Domus Bibliotheca på Karl Johan. Studenter, professorer og andre interesserte strømmer på og forsyner seg med kaffe og grove rundstykker med tomat og mozzarella.

– Jeg håper studentene blir inspirert til å tenke bredt. Dette er en tverrfaglig konferanse, og vi har folk her fra både juss, økonomi, medisin og andre fagretninger, forteller Sharma.

Et grønt kontor på Frederikke

Spoler vi én dag tilbake i tid, befinner Sharma seg på et kontor på Blindern på Universitetet i Oslo. I Frederikkes hus, opp en trapp, bortover til venstre og innerst i hjørnet – der finner man SHE-kontoret.

SHE tilhører Det medisinske fakultet og er en forkortelse for *Centre for Sustainable Healthcare Education*, eller på norsk: Senter for bærekraft i helseutdanningene. I samarbeid med studentene skal senteret bidra til å fornye helseutdanningene i lys av FNs bærekraftsmål.

På et møterom sitter Sharma sammen med to av initiativtakerne, professorene Eivind Engebretsen og Kristin Heggen. De har begge vært studiedekaner ved Universitetet i Oslo og har i lengre tid jobbet med å involvere studenter i kritisk tenkning – spesielt med tanke på bærekraft. Det var dette som var startskuddet for å sette i gang en søknadsprosess i 2019. Kort tid senere kunne SHE se dagens lys.

– Vi er det første senteret innenfor medisin og helsefag, forteller Heggen, som i dag fungerer som nestleder.

SHE

SHE er en del av sentre for fremragende utdanning, en nasjonal ordning som skal stimulere fagmiljøer til å videreutvikle høyere utdanning. Ordningen er forvaltet av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. Hovedformålet med SHE er å bidra til inspirasjon og kritisk tenkning knyttet til hva bærekraft betyr for fremtidens helseprofesjoner.

***«Hovedformålet er å bidra til inspirasjon og kritisk tenkning
knyttet til hva bærekraft betyr for fremtidens helseprofesjoner»***

– Det er ikke sånn at vi tikker av en boks fordi vi har innført bærekraft som et honnørord i medisinstudiet og de andre helseutdanningene. Det handler om å få studentene til å tenke nytt. Hva betyr dette for utdanningene våre? Hvordan må man gjøre ting annerledes? sier Engebretsen, som er leder for SHE og Enhet for bærekraftig helse ved universitetet.

Vanskelig å nå studentene

Selv begynte Sharma å jobbe for SHE i 2021. Dette var på den tiden samfunnet var i ferd med å gjenåpne etter måneder med koronarestriksjoner.

– Det første vi gjorde var å arrangere et seminar som tok for seg spørsmålet «Hva er bærekraft?» Arrangementet var rettet mot studenter og ble promotert med snacks og drikke.

Hvor mange møtte opp? Tre stykk.

– Vi lærte at her må vi jobbe mer, sier Sharma.

Den oppgaven har de tatt på alvor. Spoler vi frem til fjorårets konferanse om helse og bærekraft, dukket 75 personer opp.

Oppskriften?

– Vi har holdt flere kurs, alliert oss med andre foreninger og tenkt bredere på hvordan vi skal nå helsestudentene og få dem til å innse hvilket ansvar vi har. Det jobber vi fortsatt med, forteller hun.

Et økende engasjement

Selv om det er vanskelig å nå ut til absolutt alle helsestudentene, merker gjengen ved SHE-kontoret et voksende engasjement.

– Vi er fremtidens helsepersonell. Vi lærer ikke nok om bærekraft. Her må noe gjøres. Dette hører vi fra flere og flere, sier Heggen.

Professor Kristin Heggen, medisinstudent Ritika Sharma og professor Eivind Engebretsen på SHE-kontoret. Foto: Christian Tunge

I tillegg til å arrangere ulike konferanser og møter deler SHE også ut stipender. Så langt har over 100 studenter fått støtte til ulike prosjekter. Senteret samarbeider også med Verdens helseorganisasjon.

Målet er at studentene skal kunne være med på å påvirke læringsmetoder i helseutdanningen. Sharma mener studentene selv har et viktig ansvar for å være pådrivere for at fremtidens helsepersonell faktisk utdannes for tiden de skal jobbe i.

– For den er veldig ulik den tiden da Det medisinske fakultet ble bygget.

Nytt læringsutbytte inn på timeplanen

Hvilke konkrete endringer har SHE bidratt til?

Sharma trekker frem en nasjonal rapport fra 2021, som både studenter og fagfolk fra de fire medisinske fakultetene rundt om i landet var med på å lage. SHE koordinerte arbeidet. Rapporten inneholder seks forslag til tiltak for å implementere klimaendringer, helse og bærekraft i helseutdanningene – blant annet at programområdene bør utforme spesifikke læringsutbytter. På nasjonalt dekanmøte ble det enighet om å ta i bruk tiltakene. Dette merket Sharma allerede ved årets studiestart.

«Vi foreslår ikke å revolusjonere medisinstudiet ved at man skal begynne å snakke om helt andre ting, vi vil at bærekraft skal inn som et integrert perspektiv»

– Under introforelesningen om hva vi skal gjennom i modul åtte, ble rapporten vist frem, smiler hun.

Men å skulle endre på konservative, etablerte helseutdanninger som medisin, er ikke den enkleste oppgaven i verden. Her presiserer Engebretsen at SHE på ingen måte jobber for helomvending.

– Vi foreslår ikke å revolusjonere medisinstudiet ved at man skal begynne å snakke om helt andre ting, vi vil at bærekraft skal inn som et integrert perspektiv. Og det bør skje raskt, sier han.

En rettferdig omstilling

Men rask, bærekraftig omstilling er ikke gjort i en håndvending. I sommer kom den dystre rapporten fra FN om at verden er langt unna å nå bærekraftmålene for 2030. Klimaendringer, de økonomiske ringvirkningene etter pandemien og krigen i Ukraina er blant årsakene. Samtidig roper fagmiljøene om at tiden er knapp og at vi må handle umiddelbart for å forhindre de verste konsekvensene av klimakrisen.

Ritika Sharma (t.h.) ønsker velkommen til konferanse om helse og bærekraft i Domus Bibliotheca, sammen med medisinstudentene Anna Holmedal (t.v.) og Ragnhild Misje (i midten). Foto: Christian Tunge

– Jeg tror det må skje en endring raskt. Jeg mener det er helt presserende. Det er også helt presserende at ulike styringssystemer, både i høyere utdanning og andre steder, endrer seg, sier Engebretsen.

Samtidig understreker han at bærekraftsbegrepet er komplekst. Det som er bærekraftig for noen, er ikke nødvendigvis det for andre.

– Ta vindmøllesaken på Fosen, for eksempel. Vi ønsker å peke på nettopp den type dilemmaer. Det skal handle om å se på ting som rettferdig omstilling, da må de flerfaglige perspektivene med. God helse er noe som skapes også veldig langt utenfor helsesektoren og som krever veldig mange ulike typer kompetanser.

Begrepet «bærekraft»

På et overordnet nivå handler bærekraft om å tenke langsiktig, ifølge Engebretsen. Sharma trekker også frem viktigheten av at bærekraft ikke bare må bli et *buzzword* i helsesammenheng.

«Bærekraft må ikke bare må bli et buzzword i helsesammenheng»

- Det handler om alt fra bruk av plastikk i egen praksis, til antibiotika, og til om det faktisk er nødvendig med fire ukers sykmelding.
- SHE er et senter der det er rom for dristighet og innovasjon i møte med bærekraftsbegrepet, legger Heggen til.
- Vi er liksom litt på yttersiden av de oppgatte strukturene. Det gjør at vi får mer frirom og får studenter mye nærmere oss som kollegaer.

Med mål om endring

Tilbake på konferansen i Domus Bibliotheca har Sharma entret scenen sammen med to medstudenter for å ønske velkommen.

Dagen vil by på panelsamtaler og workshops om både Én helse og fremtidens Helse-Norge.

- Vi har jobbet mye for å få til denne konferansen, som arrangeres for andre gang. Vi er glade for å se alle dere som har møtt opp, sier Sharma og fortsetter:
- Målet er å utdanne fremtidens helsepersonell slik at bærekraftig tenkning blir en naturlig del i helsebeslutningene.

Stillheten har senket seg over forsamlingen. Mon tro hvor mange som kommer neste år?

Publisert: 19. oktober 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0665
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 2. juli 2026.